

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCEÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS

*manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis vigesima-prima
mensis Martii, Anno Domini M. DCC. LXV.*

M. PETRO-LUDOVICO-MARIA MALOËT,

Confiliario Medico Regis ordinario in Supremo Senatu Parisiensi designato,
Doctore Medico, Præside.

An è Rheumatismo recreatis Pila, prophylacticum?

I.

OLERE & pati humanum est. Hominis vita, etiam beator, nihil aliud ferè est, nisi doloris & indolentiæ perpetua quædam alternatio. Numerosa hominem circumvenit morborum cohors, illiusque sanitati nunquam non insultat. Felix ille est qui minimis torquetur, sanus, qui rarioribus urgetur malis. Inter tot morbos, quorum undique patemus telis, alii ægrum in vitæ discrimen adducunt, occiduntque non rarò; alii, (dubium an optabiliores, licèt periculosi minùs,) quàm relinquunt ægris mortalibus vitam, eam aut suâ pertinaciâ & diuturnitate miseram faciunt, aut *recidivæ* metu & frequentia precariam. Ex horum genere *Rheumatismus* est. Morbus atrox, contumax, curatu difficilis, & Plethoræ, eamque pressò, ut plurimum, pede sequentis Cacochymia soboles. Adultos quàm pueros, viros quàm fœminas sæpius exercet. Pueris corpus, in horas ampliandum, humorum redundantia minùs patet, quæ in partium incrementum absumitur. Fœminas, licèt ætatis æquas adeptas, à Plethoræ consecratis morbis vindicat, quæ ipsius Plethoræ effectus est naturalis salutarisque, menstrua purgatio. *Rheumatismi* voce Catarrhum quidam intellexerunt. Si ratio habeatur, *Rheumatismus* est materiæ undecunque ad partem quamvis affluentis appulsus. Voluit tamen Usus loquendi arbiter, ut apud Medicos *Rheumatismi* nomine intelligantur dolores erratici, ab efferâ materiâ ultrò citròque pervolitante oriundi. Arthritidi morbus est congener affinisque. Solà inter se ambo sede differunt, materiæ similitudine pares, doloris immanitate sæpè æquales. Sublimior est *Rheumatismus* & pomœria corporis obsidet. Profundior Arthritis. Ille musculis, iisque super injectas membranas vexat. Hæc Articulorum ligamenta occupat, & in ipsum sævit periostrium. Quantumvis inter se consentire videantur, nonnihil tamen discrepant. Arthritidem, præter cruciatuum atrocitatem, significant partis ægræ tumor ruborque. In *Rheumatismo* licèt atrociter lancinentur & lacerari quasi sentiantur carnes, nec tument tamen, ut plurimum, nec rubent. Affecat Arthritis quemdam circuitum, & periodicè quasi ex conditò recrudescit. Non item *Rheumatismus*, quantumlibet pronus sit in *recidivam*. Quos quidem semel torfit, ii in posterum ab improvviso illius insultu vix omninò sunt immunes. Ad nec statim recurrit temporibus, nec servat ullâ circuitus lege, sed prout ad reditum invitant partis quæ ægrotavit debilitas, & quodlibet in rebus non naturalibus erratum. Pro variis quas infestat Microcosmi regionibus varia infert supplicia, diversaque sortitur nomina *Rheumatismus*. In femore lichiâ audit, plebi *sciatica*. Emulatur in lumbis Nephritidem, à quâ tamen vomitionis absentiâ discriminatur. Vocant tunc Lumbaginem. Ad thoracis costarumque motores musculos delapsus, difficilem facit respirationem, fallamque non malè simulat Pleuritidem. Nullis demùm parcit partibus, quæ totum aliquandò corpus infestat, & universâ phlogosi deurit tetra lues,

* M. L. C. Bourdelin, Auctore, anno 1733.

Incautis imposuit non semel medentibus falsâ Scorbuti similitudine, mentientibusque luem veneream nocturnis doloribus. Est ubi eò pervenit morbi feritas, ut post longos cruciatus, solidis partibus tono suo spoliatis, & evanescente doloris omni sensu, vitatâ Charybdi delabatur in Scyllam ager, & variè intortis contrâ naturam membris, nec unâ quasi ferrumminatis ἀγκυλωσι, quâdâ anticipatâ mortis imagine omni motu destituatur, Silicernio quàm viventi similior. Tot malorum causa est sanguinis serum salinis plus æquo fœtum spiculis, membranaceas nervosâque corporis partes continuò vellicantibus.

I I.

CUI morbi indoles probè cognita fuerit, ille de ejusdem causâ minimè dubitabit. Perspectâ in *Rheumatismo* eundi redeundique ab unâ ad aliam partem facilitate, seri fluiditatem & dispositionem ad motum, illius causam esse, nasutus quilibet statim odorabitur. Quem aut parum noverunt, aut minùs accuratè descripserunt *Rheumatismum*, illum pro Catartho habuerunt veteres, nec dubitarunt in caput refundere. Ventericulum alii, alii lienem, hepar ille, hic alia quilibet viscera, prout visum fuit, immerentia culpârunt. Jure an injuriâ, illi viderint, qui nòrunt in sano homine, à suscepto repentino frigore, sapissimè ortum fuisse *Rheumatismum*. Illius causa remota fieri potest, quidquid sanguinem densat inspissatque. Hinc victus lautior, calenti corpori subito impactum frigus, indeque prohibitum salubre adeò *Perspirationis* effluvium, nec tam in sanguinem refluxum, quàm effusum intrâ muscularium fibrillarum membranarumque vacuola, pessimo huic affectui ansam præbent non rarò. Spissior scilicet sanguis vasorum impulsui parum morigerus, ubivis locorum cespitat. Indè humorum minor tardiorque ad cutis poros appullus. Constrictâ aliundè, quæ tubulorum *Perspirationi* famulantium apicibus insident, epidermidis squammulæ, exhalandis succis eò faciliùs exitum occludunt, quò signius ab infarctis organis illi propelluntur. Occluso igitur exitu, negatogue à ponè sequentibus aliis humoribus reditu, quid superest, nisi ut, quâ data porta, effugium quarant, & per minimorum vasorum exilissimas commissuras, viam sibi faciant in partium substantiam. Huic operi totus non est par sanguis. Globulosæ illius partes corpulentiores sunt; lymphaticæ intricatior; viscosiores lenioresque bibulosæ; omnium aptissimæ seri particulæ. Quæ ploratûs instar & lacrymularum per vasorum dilatatos poros exprimuntur. Sui juris factæ, pessimo partes inundant diluvio. Morâ fiunt acriores, evolutisque quibus scatent salibus, nervos, membranas, & quidquid est in corpore sensus exquisiti lacescunt continuò, punguntque. *Rheumatismi* causam esse serum, ipsius morbi mores probant. Nulla adest in dolente parte coloris mutatio. Exiguus illam aut nullus elevat tumor, isque facili negotio discutiendus, licet perseveret dolor. Locum facillè mutant *Rheumatici* dolores, relicta unâ parte omninò indolente, ad aliam dicto citiùs transeunt. An non hæc sunt humoris tenuissimi, & causæ maximè mobilis indicia? *Rheumatismo* laborantium sanguis magnæ feri copię innatat. Quid verbis opus est? Spontaneo naturæ victicis conamine morbus sapissimè sudoribus terminatur. Sudoribus autem quid eliminatur? Serum, falsum & acre. Quis æger sudoris in oculum decidui falsedinem non est expertus? Quis, judice & teste linguâ, illud idem de sudore non confiteatur?

I I I.

VIS è *Rheumatismo* recreatus sanum te & à pessimi morbi novo insultu immunem præstare? Quam monstrat natura viam, sequere. Morbum sudoribus sanat sapissimè; eum sudoribus antevertere ne dubites. Sic, & dolori occurre, & medicamentorum individuo comiti, fastidio. Est quidem aliquid æquâ lance pensitatis cibo & potu uti. Est aliquid etiam partitis, ut decet, somni vigiliarumque temporibus indulgere. Nec sanitati parum confert ærem spirare temperatum purumque, & ita imperare animi affectibus, ut nec verno mens torpeat, nec æstu continuo exandescat. At illa non omnem implent paginam. Excretorum retentorumque summa illi habenda ratio est, qui vult *Rheumatismi* præcavere reditum. Inter excreta, siye copiam, spectes, siye necessitatem, siye perennitatem, primas tenet *Perspiratio* insensibilis. Quandiu perstat, res in, yado est. Si varia sit, nec sibi constet, sudore compensanda est, & labore aliicienda, aut, quæ laboris species est, exercitatione invitanda. Exerci.ii non unum genus complectitur Gymnastica. Ars veteribus quàm nobis usitator. Nunc pro solo fere est oblectamento, quæ olim non rarò erat pro medicinâ. Sic Lucâ curabat Hydropisim Oribasius, Gestâ-

tione Aetius, Caelius Aurelianus vociferatione. E numero pluribus, quas offert Gymnastica exercitationibus, nulla præcavendo *Rheumatismo* aptior est, quàm Pilæ ludus. Veteribus non incognitus, Græcis & Romanis familiaris, à nostro tamen non nihil diversus. Palæstram in quâ ludentes exercentur Sphæristerium vocant, desumpto à Græcis vocabulo. Loci structuram norunt omnes; ludi leges conditionesque callent non pauci, salubritatem ignorat nemo. Non injucunda est Monomachia Pilæ ludus. Unus cum uno congregitur. Nisi utrique visum fuerit, assumpto utrinque periculi socio, binos binis concurrere. Ludentium quemque lineum vestit indusum & ejusdem materiæ fibucula. Caput obtegit pileus, qualis est dormientium. Cingit epigastrium, nodo uno & altero non laxè post tergè revinctum mantile. Linea sunt femoralia & tibialia. Calcei è molli alutâ confecti. Sub hac levi pugnatur armaturâ: Quò scilicet ad omnes motus, numeroque propemodum infinitas inflexiones, habilis celeriusque fiat corpus. Mantile corpori circumdare nullus omiserit, nisi ignarus, aut parum cautus. Illud siquidem habet commodi hoc cingulum, quòd & corpus stringendo firmet, & compressis non nihil visceribus hepar fulciat, cujus pondere deorsum tractum diaphragma, inter crebros ludentium subfultus succussusque, respirationem redderet difficiliorem. Necessariæ quidem huic exercitationi sunt vires. Quæ tamen vincendo solæ non sufficiunt. Acri opus est oculorum acie, & judicio. Illâ, fulguris instar adactam pilam prævidebis, eamque aut declinabis, si è re tuâ fuerit, aut curvato, ne te tangat, salutabis corpore: hoc, Pilæ in parietem obliquâ lineâ impingentis resultum, vel suprà suum axem rotatæ casum, certius prænosces. Jam verò quæ motuum varietas? Qui decertantium nifus? Modo suprà caput volans pila, non expectato illius resultu, elato brachio excipienda est, & demittenda; modo humi repens eadem submisso reticulo relevanda. Ludentium alter summis intorquet pilam viribus. Opponit alter pro clypeo reticulum impavidus. Dum ille, pronus in ictum, totus est in feriendo, hic stat suâ mole, totus in impetu sustinendo. Peritiæ tamen minus est in pilâ validè impellendâ, quàm in eadem ita collocandâ, ut æmuli fallat industriam. Sphæristerium in duo dividit, ab uno ad alium protensus parietem funis quidam, pendente ad pavementum reti conspicuus. Ludit benè qui suprà, malè qui infrâ funem, sphæram pellit: Eleganter, qui novit ictum ita temperare, ut pila transeundo, funem quasi lambat; & ad sphæristerii hunc illumve angulum non tam currat, quàm rependo quasi emoriatur. Hinc imbellis sphæræ aut minimus aut nullus resultus; urgens proinde ludenti, corporis celeritèr inflectendi necessitas, excipiendæ pilæ major industria, parque remittendæ ejusdem difficultas. Sine technis & dolo non luditur. Artis & unum, oculis & corporis etiam conversione ac situ, locum affectare, & mutarâ subito docilis manûs directione, alium impetere. Sic ictu deluditur hostis insperato. Ad eam, quam attingere velle te simulasti, sphæristerii partem ruit celer, fugientem verò aliorum dum videt pilam, & insequi studet, se se subito summoque nitu recolligit, indè rediturus, quò cum error egerat præcipitem. At ille par pari referet, dolumque dolo vicissim compensabit. Fraudis memor hostis, in eum quem mox deserueris locum, sphæram mittet, quam tu non nisi veloci poplitum auxilio, anhelusque attingas. Quid plura? in eo singularis certaminis genere totus fere, nec sine voluptate laborat homo. Exercentur intuitu oculi, impellendo brachia, manus stringendo, vociferatione & crebrâ respiratione pulmones, multiplice inflexione lumbi femora tibiae & Pedes cursu, ipsaque mens, dum versat dolos, ratiocinatione.

I V.

SANITATI servandæ convenire exercitium nemo non fatetur. Illud quantæ sit in firmando corpore utilitatis, ipsa docet natura, quæ infantibus, & pueris tantam indidit, pro ratione ætatis ad motum propensionem. Naturâ duce currunt, saltant, colluctantur, lascivientes illi naturæ Palæstræ. An non idem in junioribus quibuscumque animalibus observare est? Certo sanè indicio, motum esse corpori fovendo & roborando maximè idoneum ac necessarium. Sin minus, novercam ageret non matrem; natura optima, quæ nos ad exercitationis ferè continuæ laborem, eâ præsertim ætatè impelleret, quâ loquenti illi soli, libentes auscultamus. Eatenus sanum est corpus, quatenus à Plethorâ immune. Plethoram imminuit exercitatio. Facilis est, & in promptu consequentia. Labore muscoli in validiores cientur motus. Ab iis vasa sanguinem deferentia

4

fortius premuntur & sæpius. Indè sequitur liquidorum corporis major tritus. Quò illa subiguntur exactius, eò secretionibus ipsique nutritioni aptiora evadunt. Nec sunt hæc, verba vocesque tantùm. A labore etiam duro corpus uberius nutritur. Dubitas? Experimentum consule, & ipsis saltem crede oculis. Quà proportionè pars quælibet corporis exercetur & laborat, eà vires acquirere illam videbis. Quàm lata sunt Remigibus pectora! Quales ostentant humeros Bajuli, quos dorsi lumborumque habent musculos! Cantoribus quale pulmonum robur, quæ vox Stentorea! Quàm lacertosa sunt crura & femora Læticariis! Quàm inviata demum, Pila ludere solitis pugni firmitudo! Hæc omnia quid præstat? Labor, exercitium. Quæ quidem quâ ratione, novi & uberioris pabuli accessione corpus roborant, eâdem eliminandis residuis à nutritione succis, id est, fovendæ *Perspirationi* inserviunt. *Rheumatismum* facit serum mordax in membranas musculosque delapsum. Extrâ cancellos errare gestienti sero favet sanguinis spissioris & idcirco tardioris, mora in vasis capillaribus. Hanc sequitur, haud aliter ac in lacte conrescente, feri acrioris, à coeuntibus simul aliis sanguinis partibus expressio & expulsio. Sic solitis vasis exërimatus, inuis invitisque partibus sese insinuat acer Ichor, ingratus hospes, triste reliquus extortæ hospitalitatis pretium. Quis sanæ mentis non sentit, illum *Rheumatismi* recidiivâ minùs futurum obnoxium, qui pessimi morbi causæ proficere noverit, eam conciliando vasorum fibræ firmitatem, quæ par sit attenuando sanguini. Undè liquidorum corporis fluiditas major, faciliorque proinde eorundem per cutis spiracula exhalatio. Quod à pile exercitio contingere nullus non fatebitur.

V.

PESSIME de *Rheumatismi* causâ ille judicat qui caput incusat. Delirantibus aliis partibus, insons alia damnatur. At in capite non rarò incipit, qui ad alias partes derivatur deinceps morbus. Indè illius mores inferas, non causam. Ventriculum imbecillior, aut malè morata, quæ alimentorum cõctioni inservit, viscera causam huic morbo præbent. Fatemur, sed remotam, nec nisi conspirantibus, partium, *transpirationis* materiæ præparandæ & eliminandæ dicatarum, debilitate aut erroribus efficacem. Nec destruendæ, quàm extruximus, morbi ætiologiæ, duce Avicennâ, obijcias status esse *Rheumatismi* parentes. Illud quidem veri quædam speciem videtur præ se ferre, morbi que materiæ inconstantia & mobilitate fulciri. Quid enim aërè mobilius? Quid subitis loci mutationibus obnoxium magis? Sed ex aëris facili mobilitate, sequitur difficilior ejusdem intrâ vasorum, poris ubique & undique perviorum, tubulos incarcerationi. Si alicubi in humano corpore, maxime in abdominis tortuosis anfractibus regnat *Æolus*. Ibi ventorum patria, ibi flatuum frequentiores procellæ. Labor est sat durus, inquires. Sphæromachia. Ita est, sed inassuetis. Ufu fit levior, exercitatus vix fatigat, immo sine lassitudine oblectat. Aliunde verd, est modus in rebus. Non feret bovem qui tulit vitulum. At instabis, ut quid illud præcavendo *Rheumatismo* adhibere, à quo sæpissimè idem morbus desumit originem? Æstate, etiam in immoto corpore & quieto vel leniori aura Zephyri lassitudines inducit & *Rheumatismum*; quantò magis, ubi à violentiori exercitio corpus incaluerit. Nec illud diffitemur. Zephyrum tamen idcirco aut exercitium ne cimineris. Hoc ubi contingit, solus ille culpandus est qui sudoribus, aliunde salubribus, cum diffluat, non novit sibi à frigore aëris præcavere. Hunc in finem familiaris est Pila ludentibus cautio quædam, quam omisisse credas piaculam. Solent illi, finito certamine, cubiculum celeres ascendere, foco se se amovere, & cito depositis sudore madentibus ponderosisque indutiis, fricari. Illud boni frictiones conferunt, quod siccis calidisque linteis sudor accuratè detergetur; unde minor frigidioris aëris formido; & si quid fortè, à violento sanguinis motu, succi crassioris minimorum vasorum tubulis hæserit, illud repetito eorundem pressu foràs propellatur, unde exhalandis humoribus nullus obex, & viæ patentiores.

Ergo è Rheumatismo recreatis Pila, prophylacticum.

Proponebat Parisiis ANTONIUS-JOANNES-BAPTISTA-MACLOVIUS GUENET,
Rothomagus, Saluberimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus,
A. R. S. H. 1765, A SEXTA AD MERIDIEM.